

מתורת מרן ראש הישיבה רבינו הגאון רבי דוב לנדו שליט"א

בענין לשון הרע לגבי מת

שנכתב בפנים בגליון זה

שנוערך ממה שנומסר מכתבי תלמידים מדבריו [בכמה וכמה שינויי לשון]

בענין לשון הרע על המת: משמע בגמ' בברכות (ע"ש דף יט.) שאין בו איסור. וכ"כ המהרי"ל דיסקין בספרו. ואף שבמוציא שם רע על המת יש חרם הקדמונים, אין זה על לשון הרע [על אמת] אלא על מוציא שם רע.

וכך הדעת נותנת, משום שאין הפסד וצער למת שמדברים עליו. שממנ"פ, אם אין זה על עבירה, ודאי אינו מצטער, ואם מדברים עליו על דבר עבירה, הרי אם לא חטא, ודאי לא אכפ"ל, ואף אם חטא, מה אכפ"ל שידברו עליו, והא מסתמא כבר ריצה עוונתו בעונש על כך.

ועל אחת כמה וכמה בדיבור על מת שאינו מוכר, דבשלמא על אדם חי שאינו מוכר כעת, יש לחוש שיכירו ויגרם מכך נזק, אך על מת שלא מכיר, מה נזק יכול להיות מכך. שאם לא כן, וכי בסיפור על אדם שחי לפני כמה מאות שנים יהיה בזה לשון הרע.

[אך אם יש חשש בזיון ונזק לבני משפחתו של המת החיים כעת, אסור].

ואף מצינו בהרבה מקומות בתלמוד שסיפרו עובדות שיש בהם גנות על מתים והזכירו שמם, ומשמע שאין בזה לשון הרע. [שקשה לומר שהיו כל העובדות מפורסמות בזמן חתימת התלמוד].

אמנם על אנשים חיים כנראה לא נכתבו מעשים בתלמוד, כי התלמוד לא נחתם בימי רבינא ורב אשי, אלא כשבעים שנה אחר כך, כמבואר באגרת רב שרירא גאון, [דכתב שם – רב יוסף דבימיו איחיתים תלמודא].

אמנם שמעתי פעם מחכם אחד הבקי בהלכות לשון הרע שהוא איסור דאורייתא לספר על המת. ויש לדון בספק אחר, אם יש איסור לדבר רע על אדם שלא נולד עדיין, כגון לספר שהוא פסול, או לספר על פגם משפחתו, [כשאין בזה איסור מצד המשפחה שכבר חיה כעת], שלכשיוולד יהיה לו נזק וצער מזה.

וזה לשון כתב ידו של מרן שליט"א בגליונו על הגמרא בברכות (יט.):

עי' בס' תורת האהל להגר"ל ד' בחי' אבא הגר"ב צ"ל כאן דמותו לספר לה"ר על מת. ^ל [והוא כפה"נ מהגמ' דכמספר אחרי האבן].

איסור ספיה בשמיעת לשון הרע מקטן

בענין מה שנכתב לעיל בפרק זה בגליון מס' 16 בענין איסור ספיה בשמיעת לשון הרע מקטן, שאף שאינו מאכילו, מ"מ על ידו נעשה האיסור. שוב שאלו על ענין זה קמיה מרן שליט"א, ואמר: **נראה שיש בזה איסור ספיה, דהנה החזון איש כתב^ל שיש איסור לפני עור גם בשתיקה, כשהחוטא עושה מחמת שתיקתו. ויתכן ללמוד מזה גם לאיסור ספיה.**

לד. וז"ל הספר תורת האהל למהרי"ל דיסקין (ברכות יט.): אף דליכא אסורא דלשון הרע במספר על מי שכבר מת, אכתי בצורבא מרבנן חילול ה' איכא וכו'.

לה. וזה לשון החזון איש (תשובות וכתבים ממרן החזון איש, זרעים סי' כג אות יג ועי' אות יא): אבל נראה שאין חילוק בלפני עור אם הוא בדיבור או ברמז או בשתיקה המשמשת לרמז הסכמה, וישראל שבא לבית ישראל מכירו ונטל טריפה ואוכלו ובעה"ב שותק, ואילו אמר לו בעה"ב שאינו נותן לו רשות היה פורש, האי שתיקה הוי מושיט כוס יין לנזיר, וכו', אף שלא עבד מעשה אלא שתק ושתיקה כרשות, וכו'.